

PÄÄTÖSASIAKIRJA
Suomen evankelis-luterilaisen kirkon
ja
Suomen helluntaiherätyksen
virallisista neuvotteluista 1987 - 1989

Kirkon ulkomaanasiaain neuvosto
Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto
Sarja D 1989:1

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA
SUOMEN HELLUNTAIHERÄTYKSEN
VIRALLISET NEUVOTTELUT 1987 - 1989

Valtuuskuntien kokouksen Jyväskylän Vesalassa 26. päivänä huhtikuuta 1989 hyväksymä päätösasiakirja

1. SELOSTUS NEUVOTTELUISTA

1.1. Johdanto

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen väliset neuvottelut perustuvat luterilaisen kirkon puolelta piispainkokouksen päätökseen vuodelta 1981, jolloin piispainkokous pyysi kirkon ulkomaanasiain toimikuntaa tutkimaan mahdollisuuksia yhteydenpidon vahvistamiseksi maassamme toimivien vapaakirkkojen kanssa. Kirkon ulkomaanasiain toimikunta asetti sitä varten valtuuskunnan 21.12.1981. Tunnustelut johtivat virallisiin neuvotteluihin ensin Suomen Vapaakirkon kanssa vuosina 1983-1984 ja sitten Suomen helluntaiherätyksen kanssa vuosina 1987-1989. Suomen helluntaiherätyksen puolelta luterilaisen kirkon neuvottelutarjoukseen suhtauduttiin myönteisesti ja liikkeen saarnaajakokous asetti Kuopiossa 23.1.1986 kymmenjäsenisen valtuuskunnan neuvotteluja varten. Ruotsinkielinen saarnaajakokous valitsi valtuuskunnan kaksi jäsentä. Ennen saarnaajakokouksen päätöstä osapuolten yhteinen työryhmä oli valmistellut neuvottelujen aloittamista yli vuoden ajan ja tehnyt suunnitel-

man neuvottelujen tavoitteista ja sisällöstä. Työryhmä laati myös ehdotuksen ensimmäisen neuvottelukierroksen ohjelmasta, jonka sitten valtuuskunnat hyväksyivät.

Yleinen yhteiskunnallinen tilanne ja uskonnollinen kehitys olivat luoneet edellytyksiä neuvottelujen käynnistymiselle. Helluntaikerätyt oli 1980-luvun alkupuolella kasvanut ja saanut monesta syystä myönteistä julkisuutta. Myös karismaattinen liike oli osaltaan tehnyt ilmapiiriä aikaisempaa avoimemmaksi. Samaan aikaan luterilaisen kirkon piirissä asenteet olivat merkittävästi avartuneet. Olisi kuitenkin väärin nähdä neuvotteluihin johtaneet syyt ensisijaisesti yleisinä suhdannepoliittisina tekijöinä. Kummallakin puolella on vallinnut aito halu vahvistaa kristillistä yhteyttä ja oppia tuntemaan toista osapuolta paremmin. Neuvotteluihin on tunnettu suoranaista tarvetta paikallis-seurakunnissa ilmenevien ongelmien ja yhteisten haasteiden takia. On syytä korostaa, että nämä neuvottelut eivät ole olleet irrallisia tapahtumia, vaan ne ovat monin tavoin liittyneet siihen yhteydenpitoon, jota on jo harjoitettu mm. Suomen Lähetysneuvostossa, raamatunkäännöstyössä, Yleisradion hartausohjelmissa ja yhteiskristillisessä kasvatusasiain neuvottelukunnassa.

Tärkeänä osana jokaisella neuvottelukerralla oli yhteinen hartauselämä ja siihen sisältynyt rukous. Ensimmäisen neuvottelun alussa pidettiin luterilainen ja toisella neuvottelukierroksella helluntailainen jumalanpalvelus. Jokainen neuvottelupäivä aloitettiin ja päätettiin hartaudella, jonka pitivät vuorotellen luterilaiset ja helluntailaiset valtuuskuntien jäsenet. Koko neuvottelukierroksen viimeisenä päivänä kuultiin raamatuntutkistelut Pyhän Hengen uudistavasta ja lähettävästä työstä. Näin valtuuskunnat tahtoivat tehdä työnsä Jumalan edessä pyytäen Pyhän Hengen johdatusta siihen. Työnsä päättyessä ne jättävät sen tulokset Jumalan ja Hänen seurakuntansa arvioitavaksi.

Valtuuskuntien kokoonpano

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskunta:

Piispa Yrjö Sariola	puheenjohtaja
Piispa Erik Vikström	varapuheenjohtaja
Teologian tohtori Risto Ahonen	sihteeri
Kirkkoherra Henry Byskata	
(toisesta neuvottelusta lähtien)	
Kappalainen Leif Erikson	
(ensimmäisessä neuvottelussa)	
Lääninrovasti Juhani Inkala	
Aessori Matti Järveläinen	
Toiminnanjohtaja Raimo Mäkelä	
Kirkkoherra Erkki Pennanen	
Kirkkoherra Jouko Pukari	
Pääsihteeri Maunu Sinnemäki	
Rehtori Kyllikki Tiensuu	

Luterilaisen kirkon asiantuntijat:

Teologian tohtori Lorenz Grönvik
Teologian tohtori Harri Heino

Suomen helluntaiherätyksen valtuuskunta:

Päätoimittaja Valtter Luoto	puheenjohtaja
Seurakunnanjohtaja Kai Antturi	varapuheenjohtaja
Lähetys sihteeri Arto Hämäläinen	sihteeri
Seurakunnanjohtaja Kurt Allén	
Pastori Gösta Bergstén	
Pastori Kennet Grönroos	
(viimeisessä neuvottelussa)	
Seurakunnanjohtaja Toivo Haapala	
(poissa viimeisestä neuvottelusta)	
Seurakunnanjohtaja Jukka Klapuri	
Seurakunnanjohtaja Juhani Kuosmanen	
Opistonjohtaja Heikki Lahti	
Seurakunnanjohtaja Mauno Viinikkala	

1.2. Neuvottelujen sisältö

1.2.1. Ensimmäinen neuvottelu: Helluntaiherätyksen historia ja suhde Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon

Virallisten keskusteluiden ensimmäinen jakso pidettiin Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kurssikeskuksessa Vesalassa Jyväskylän maalaiskunnassa 2.-4.2.1987 Suomen evankelisluterilaisen kirkon toimiessa isäntänä.

Keskusteluiden aiheina olivat "Helluntailiikkeen synty ja siihen vaikuttaneet tekijät" sekä "Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja helluntaiherätyksen suhteet ennen ja nyt". Ensimmäisestä aiheesta pitivät helluntaiherätyksen puolelta esitelmän Juhani Kuosmanen ja luterilaiselta puolelta Risto Ahonen, toisesta aiheesta vastaavasti Kai Antturi ja Harri Heino.

Helluntailiikkeen syntyä valottaneissa esitelmissä esiteltiin niitä historiallisia juuria, joista kansainvälinen helluntaiherätys syntyi. Samoin osoitettiin, millä tavoin helluntaiherätys Suomessa on saanut alkunsa ja miten se on kehittynyt suuressa määrin omalta tai pohjoismaiselta pohjalta nykyiseen laajuuteensa ja muotoonsa. Merkittäviä eroavuuksia helluntailiikkeen syntyä ja kehitystä koskevissa käsityksissä ei osapuolten kesken ollut havaittavissa.

Yhdysvalloissa helluntailiikkeen juuret ovat mm. eräissä pyhityслиikkeissä, rukouksen ja odotuksen ilmapiirissä sekä Pyhän Hengen kokemusten etsimisessä. Ratkaisevana helluntailiikkeen kansainväliselle leviämislle pidetään Los Angelesin tapahtumia 1906.

Suomessa vastaavanlainen herätyksen odotus ja rukous, jota esiintyi vapaissa suunnissa ja eräissä luterilaisen kirkon piirissä vaikuttaneissa ryhmissä, oli muokannut maaperää helluntailiikkeen tulolle. Keswick-liikkeen vaikutusta pidettiin merkittävänä. Helluntaiherätyksen varsinaisena alkuvuotena Suomessa pidetään vuotta 1911, minkä jälkeen liike hyvin nopeasti muodostui selvästi muista erilliseksi. Erityisesti liikkeen opetus

Pyhän Hengen kasteesta ja sitä seuranneista armolahjoista, varsinkin kielilläpuhumisesta, erotti sen myös muista vapaista suunnista. Sen seurakuntakäsitys oli perusteiltaan toisenlainen kuin kansankirkon. Näiden lisäksi kastekysymys muodostui opillisesti erottavaksi tekijäksi luterilaisen kirkon ja helluntaiherätyksen kesken.

Sen sijaan luterilaisen uskonpuhdistuksen keskeiset korostukset Raamatusta uskon ja opin ainoana perustana ja uskonvanhurskaudesta pelastuksen perustana ovat olleet myös helluntaiherätyksen keskeisiä uskonkohtia.

Jälkimmäisestä esitelmäaiheesta käydyssä laajassa keskustelussa todettiin ilolla, että muutosta parempaan päin keskinäisissä suhteissa on varsinkin viime aikoina tapahtunut. Esimerkiksi osallistuminen yhteistyöhön eräillä käytännön aloilla on muodostunut hedelmälliseksi. Näistä mainittiin raamatunkäännöstyö, yhteistyö radio- ja televisiotoiminnan alueella, osallistuminen Suomen Lähetysneuvoston toimintaan sekä eräät yhteiset evankelioimistapahtumat.

Keskusteluissa oli mahdollista avoimen ja lämpimän ilmapiirin vallitessa myös oikaista molemminpuolisia väärinkäsityksiä. Samalla todettiin, että suhteiden varsinainen koetinkivi on kuitenkin paikallisella tasolla.

Keskusteluissa otettiin myös esiin kysymyksiä, jotka ovat muodostuneet vaikeiksi keskinäisille suhteille. Luterilaiselta puolelta tällaisena koettiin helluntailaisten käännytystyö luterilaisen kirkon jäsenten keskuudessa. Helluntaiherätyksen taholta todettiin, että samalla kun he haluavat säilyttää oikeuden julistaa Jumalan sanaa kaikille ihmisille, halutaan välttää luterilaisten seurakuntien aktiivisiin jäseniin kohdistuvaa proselytismiä.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta esitti kysymyksen uskonnonopetuksen erivapauden myöntämisestä heidän seurakuntiansa jäsenille, missä on koettu jossakin määrin vaikeuksia. Helluntaiherätyksen edustajat ilmaisivat pitävänsä nykyistä kirkon ja valtion virallista suhdetta vähemmistöille epäoikeudenmukaisena.

Yhteisesti todettiin, että me kaikki yksilöinä ja kristillisinä yhteisöinä tarvitsemme parannusta. Kulkeminen eteenpäin keskinäisen tuntemisen ja kunnioittamisen tiellä edellyttää valmiutta parannukseen.

1.2.2. Toinen neuvottelu: Raamattu ja usko

Virallisten keskustelujen toinen jakso pidettiin Raamattuopistossa Hattulassa 1.-3.9.1987 helluntaiherätyksen toimiessa isäntänä.

Keskustelujen aiheina olivat "Yksin Raamattu" ja "Yksin uskota". Ensimmäisestä aiheesta pitivät esitelmän helluntaiherätyksen puolelta Valtter Luoto ja luterilaiselta puolelta Erik Vikström, toisesta aiheesta vastaavasti Gösta Bergstén ja Raimo Mäkelä.

Raamatusta kristillisen opin ja elämän ainoana perustana ja ohjenuorana vallitsi molempien ryhmien kesken yksimielisyys. Samoin oltiin yhtä mieltä siitä, että Raamatun sanoman keskuksena on Kristus ja hänen evankeliuminsa. Raamattua on selitettävä sen oman kokonaisuuden valossa. Koko Raamattu on Jumalan sanaa, josta ei voi ottaa mitään pois ja johon ei voi lisätä mitään. Se sisältää kaiken, mitä Jumala on halunnut ihmisille pelatuksesta ilmoittaa. Kaikki julistus ja julistajat on arvoستettava yksin Raamatun ilmoituksen nojalla. Molemmat osapuolet torjuivat Raamatusta poikkeavan "sisäisen sanan". Raamatun sanoman omaksuminen edellyttää Pyhän Hengen työtä sen vastaanottajan sydämessä.

Erilaisia näkökantoja ilmeni kirkollisen tradition ja sakramenttien merkityksen ymmärtämisessä. Luterilaiset korostivat kirkollisen perinteen tärkeyttä Raamatun sanoman aitouden varjelemisessa sekä uskontunnustusten merkitystä yhteisenä tulkintana Raamatun keskeisistä opinkohdista. Erityisesti korostettiin varhaisten uskontunnustusten, apostolisen ja Nikaiian tunnustuksen tärkeyttä, mutta myös luterilaisten tunnustuskirjojen merkitystä luterilaisen kirkon keskeisten opinkohtien ilmaisijana. Helluntaiherätyksessä ei ole tahdottu sitoutua mihinkään kirjoitettui-

hin tunnustuksiin, jotta täten voitaisiin varjella "yksin Raamattu" -periaatetta. Silti myös helluntailainen osapuoli katsoi, ettei kahdessa edellä mainitussa varhaiskristillisessä tunnustuksessa ole mitään Raamatun vastaista. Myös helluntailainen osapuoli totesi, että sillä on tietynlainen oma tulkintaperinteensä, josta käsin julistusta arvioidaan.

Myös "yksin uskosta" -periaatteesta keskusteltaessa todettiin huomattavaa yhteisymmärrystä. Pelastus on yksinomaan Jumalan lahja, jonka hän antaa Kristuksen sovitustyön perusteella ilman meidän omia tekojamme. Tämä lahja voidaan ottaa vastaan yksin uskolla. Uskon kilvoitus ja hyvät työt seuraavat tämän Jumalan lahjan vastaanottamista.

Kysymyksessä ihmisen tahdon ja ratkaisun osuudesta pelastukseen todettiin sekä yhteisymmärrystä että eroja. Helluntailainen osapuoli painotti, että uskon ratkaisu on ihmiselle mahdollinen sen jälkeen, kun Jumala on hänet herättänyt, ja Kristuksen vastaanottamisesta riippuu ihmisen autuus. Luterilainen osapuoli korosti ihmisen täydellistä kykenemättömyyttä myötävaikuttaa pelastumiseensa ja Jumalan työn suvereenisuutta. Suurimmat erot ilmenivät perisyntin, sovituksen, kasteen ja uskon keskinäisen suhteen käsittämässä. Molemmat osapuolet korostivat Jumalan tahtovan pelastaa kaikki ihmiset.

Kumpikin osapuoli totesi iloitsevansa siitä yhteisymmärryksestä, joka vallitsi useassa keskeisessä kysymyksessä. Samalla todettiin, että myös eriävien käsitysten parempi tunteminen ja ymmärtäminen on keskinäisten suhteiden kannalta hyödyksi. Osapuolet olivat selvillä siitä, että suurimpien heitä erottavien opinkohtien käsittely on vielä edessäpäin. Jo tähänastiset keskustelut todettiin kuitenkin rohkaiseviksi ja ilmapiiriä parantaviksi.

1.2.3. Kolmas neuvottelu: Kaste

Virallisten keskustelujen kolmas jakso pidettiin 17.-18.2.1988 Nurmeksen evankelisessa opistossa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimiessa isäntänä.

Keskusteluiden pääaiheena oli kaste. Luterilaisen kirkon puolelta esitelmöivät Maunu Sinnemäki aiheesta "Kaste Uuden Testamentin valossa" ja Lorenz Grönvik aiheesta "Kaste luterilaisen käsityksen mukaan". Helluntaiherätyksen puolelta esitelmän piti Toivo Haapala samoin aiheesta "Kaste".

Keskustelussa todettiin ensin, että molemmilla osapuolilla on eräitä kasteeseen liittyviä käsityksiä, joista voitiin olla yhtä mieltä:

Kristillinen kaste on ylösnousseen Kristuksen asettama.
 Kasteen perustana on Kristuksen kuolema ja ylösnousemus.
 Kristillinen kaste on yksi kerran elämässä suoritettava toimitus eikä oikein toimitettua kastetta voi toistaa.
 Kaste tapahtuu Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.
 Kaste suoritetaan kristillisessä seurakunnassa ja siinä vaikuttaa Jumala.
 Kaste liittää yksilön kristilliseen seurakuntaan, joka on Kristuksen ruumis.
 Kaste on tie ehtoollisyhteyteen.
 Kaste ja Pyhän Hengen työ liittyvät toisiinsa.
 Kaste ja usko liittyvät toisiinsa.
 Kaste ja syntien anteeksiantamus liittyvät toisiinsa.
 Kun varttunut henkilö kastetaan, häneltä edellytetään henkilökohtaista uskoa.
 Kaste velvoittaa jokaista kristittyä vaeltamaan uudessa elämässä Jumalan armon antamalla voimalla.

Edellä luetelluista kohdista huolimatta todettiin, että osapuolten kesken kastekäsityksessä vallitsee syviä eroja. Eniten tämä tulee näkyviin siinä, että helluntailainen osapuoli ei tunnusta luterilaista lapsikastetta Uuden testamentin järjestyksen mukaiseksi kasteeksi. Vastaavasti luterilaiset pitävät helluntailaisten toimittamaa kastetta vääränä silloin, kun se toimitetaan henkilölle, joka jo aikaisemmin on kastettu esim. luterilaisessa kirkossa.

Kaste vedellä kolmiyhteisen Jumalan nimeen on luterilaiselle osapuolelle Jumalan pelastustoimintaan liittyvä välttämätön ja

vaikuttava armonväline. Helluntailaiselle osapuolelle upottamalla suoritettava uskovien kaste liittyy myös Jumalan pelastustoimintaan, mutta merkitsee tunnustautumista Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen osallisuuteen.

Koska kastekäsityksessä vallitsevien erojen yksityiskohtainen erittely on vaikeaa, pyrkivät osapuolet selventämään niitä esittämällä lyhyesti kummankin puolen kastekäsityksen pääkohdat niihin liittyvine muine keskeisine uskonkohtineen. Lähtökohtana kummallakin osapuolella ovat Raamatun tekstit, joihin tässä yhteydessä ei ole mahdollista lähemmin viitata.

Luterilaisen käsityksen mukaan Aadamin lankeemuksen seurauksena synnin turmiovalta hallitsee koko maailmassa. Siksi kaste on välttämätön Kristuksen lunastustyön siirtämisenä yksityisen ihmisen elämään. Lähetyskentällä tai muutoin kirkon ulkopuolella kasvaneelle se tapahtuu joko perhekunnittain tai varttuneessa iässä. Tällöin varttuneita on opetettava, ja heidän tulee ennen kastetta tunnustaa uskonsa. Kristillisen perheen lapsille se tapahtuu seurakunnan uskon ja esirukouksen varassa. Tällöin opetus seuraa myöhemmin. Uuden testamentin koko opetus kasteesta ja eräät yksittäiset tekstikohdat samoin kuin varhaiskirkon käytäntö osoittavat tämän oikeutetuksi ja normaaliksi menettelyksi. Kasteen perustana on Kristuksen kuolema ja ylösnousemus, joiden lahja annetaan kasteessa. Niin kastettava otetaan Jumalan lapsiksi ja Jumalan perheen eli kristillisen seurakunnan jäseneksi. Hänelle annetaan siinä Pyhän Hengen lahja, jotta hän vastaisuudessaakin eläisi Pyhässä Hengessä. Kaste on läsnä kastetun koko elämän ajan, ja hänellä on aina mahdollisuus elää kasteen armosta ja eksyneenäkin uudelleen palata sen armoon, koska Jumalan lahja ja liitto pysyy voimassa. Kastetta kuvataan Uudessa testamentissa useilla eri kuvilla. Sitä verrataan mm. uudestisyntymiseen, joka tarkoittaa samaa kuin Jumalan lapsiksi ottaminen. Uusi testamentti liittää kasteen ja uskon yhteen mm. sillä tavoin, että kasteen lahja otetaan uskossa vastaan. Se velvoittaa kristittyä elämään uskossa ja rakkaudessa, kilvoittelemaan joka päivä syntiä vastaan ja niin olemaan Kristuksen opetuslapsi ja seuraaja.

Helluntailaisen käsityksen mukaan uskovien kaste perustuu Uuden testamentin opetukseen. Lapsi syntyy Kristuksen lunastamaan ihmissukuun. Siksi hän ei tarvitse kastetta ennen kuin hänelle vartuttuaan on herännyt vastuu Jumalan edessä ja tietoisuus synnistä ja hän on tullut uskoon. Usko, joka on luonteeltaan tietoisuutta, syntyy ihmisen myönteisenä vastauksena evankeliumin julistamiseen. Tätä uskon syntymistä kutsutaan uudestisyntymiseksi, jossa yhteydessä tapahtuu syntien anteeksisaaminen ja vanhurskauttaminen Kristuksen sovintoveren kautta. Vasta tämän ristien yhteydessä tapahtuvan vanhan ihmisen kuoleamisen ja uudestisyntymisen jälkeen ihminen voi astua kasteen hautaan, jota kuvaa kasteen tapahtuminen upottamalla. Se voi tapahtua vain henkilökohtaisen uskon tunnustamisen perusteella. Uskoon tullut antaa kasteessa pelastaa itsensä nurjasta sukupolvesta ja tekee hyvän omantunnon liiton Kristuksen kanssa. Kasteen haudasta kristitty nousee uuteen elämään, joka tapahtuu Pyhän Hengen johdossa. Sen lisäksi helluntailaiset korostavat Pyhän Hengen kastetta, joka voidaan kokea ennen kastetta, kasteen yhteydessä tai sen jälkeen. Uudestisyntyminen ja kaste voivat tapahtua läheisesti peräkkäin tai niiden välillä voi kulua jokin aika, samoin kasteen ja Pyhällä Hengellä kastamisen välillä. Kastetut liitetään näkyväisen, uskovista ja kastetuista koostuvan seurakunnan yhteyteen. Tämä on ekklesia eli maailmasta ulos kutsuttujen yhteisö. Siinä ei tulla synnittömiksi, mutta kilvoitellaan kohden yhä suurempaa Kristuksen kaltaisuutta.

Neuvottelussa hyväksyttiin myös yhteisen työryhmän esitys uskontunnustuksen merkityksestä sekä vanhurskauttamisesta ja uudesta elämästä.

Uskontunnustus

Kristitylle ja seurakunnalle kolmiyhteisen Jumalan tunnustaminen on välttämätöntä. Se merkitsee Jumalan puhuttelun myöntävää vastaanottamista, henkilökohtaista ja yhteistä tunnustautumista Jumalan totuuden omaksumiseen ja samalla kolmiyhteisen Jumalan ylistämistä. Samalla kun tunnustuksessa lausutaan julki se, mikä kristityille uskon sisällössä on yhteistä, rajataan ulkopuolelle sellaisia uskonnollisia katsomuksia, jotka eivät ole kristilli-

siä. Tunnustus voi syntyä vain Jumalan oman sanan pohjalta, ja se tahtoo varjella Jumalan keskeistä asemaa pelastushistoriassa, pelastusopissa ja kristityn uskonelämässä. Näistä lähtökohdista käsin tunnustuksella on nykyaikanakin tärkeä tehtävä Raamatun sanan puhtaan käsittämisen ylläpitämisessä ja erilaisten puolikristillisten uususkontojen torjumisessa.

Mikään tunnustus ei voi eikä yritäkään lausua julki kristillisen uskon koko sisältöä kaikessa sen rikkaudessa. Tunnustus on nähtävä syntyäikansa taustaa vastaan. Se korostaa niitä keskeisiä Raamatun totuuksia, joita juuri silloin oli korostettava uskon puhtaana säilyttämiseksi. Niinpä varhaisin eli ns. apostolinen uskontunnustus ei puhu suoranaisesti mitään esim. Raamatusta, kristillisestä ihmiskäsityksestä, tai kasteesta. Siksi ei myöskään tiettyä ajankohtana syntyneeseen tunnustukseen pidä myöhempinä aikoina lukea sellaista, mitä siihen ei alunperin sisälly. Osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että apostolisen uskontunnustuksen sisältö on kaikilta osiltaan raamatullinen. Osapuolet totesivat kuitenkin tulkitsevansa joitakin sen sisältämiä lauseita, esim. seurakuntaoppia, eri tavoin.

Vanhurskauttaminen ja uusi elämä

Keskusteltaessa vanhurskauttamisesta ja uudesta elämästä todettiin, että peruskysymyksissä vallitsee yksimielisyys.

Vanhurskauttaminen on kokonaan ja yksin Jumalan teko. Syyllinen ihminen julistetaan Kristuksen tähden syyttömäksi ja Kristuksen pyhyys ja vanhurskaus luetaan ihmisen hyväksi. Tähän Jumalan tekoon ei ihminen voi mitään lisätä. Ihminen ottaa sen vastaan uskolla, joka sekin on Jumalan teko.

Uusi elämä on vanhurskauttamista seuraamuksineen. Aitoa uskoa seuraavat hedelmät. Uuden elämän luonne on erityisesti Kristuksessa pysymistä.

Kristitty on samalla kertaa sekä vanhurskas että syntinen. Hän on vanhurskas Jumalan teon tähden, mutta itsessään hän on syntinen, ja hänessä vallitsee jatkuvasti jännitys hänessä olevan

"jumalallisen luonnon" ja hänen oman itsekkään luontonsa eli "lihan" välillä. Tässä tulee esille kristityn elämän kilvoitus.

Keskustelussa todettiin kuitenkin, että näiden perusasioiden ohella on osapuolilla erilaisia näkemyksiä.

Luterilaiset korostavat, että nämä Jumalan teot tulevat ihmisen osaksi Sanan ja sakramenttien välityksellä ja otetaan vastaan uskossa. Sakramentit kuuluvat erottamattomasti yhteen Sanan kanssa. Usko avautuu kokonaisuudessaan armonvälineistä, Sanasta, kasteesta ja ehtoollisesta käsin. Kaste on kristillisen uskon pysyvä perusta, ja uusi elämä on elämää pyhässä kasteessa ja sen vaikutuspiirissä.

Helluntailaiset korostavat uudestisyntymistä pelkästään Jumalan sanan ja Pyhän Hengen vaikutuksesta ilman sakramenteja. Uudestisyntyminen tapahtuu, kun Jumalan sana synnyttää ihmisessä uskon ja uskolla vastaanotettu Sana tuo ihmisen osaksi Jumalan teon, Kristuksen vanhurskauden. Usko on silloinkin ymmärrettävä Jumalan teoksi. Pelastustapahtumaan kuuluva kaste tulee tämän jälkeen.

Keskustelussa todettiin, että vääriä tulkintoja on syntynyt myös semanttisista vaikeuksista: samoista asioista käytetään erilaisia ilmaisuja ja samoille sanoille voidaan antaa erilaista sisältöä. Keskustelujen yhtenä merkityksenä nähtiinkin tällaisten väärintulkintojen selkiinnyttäminen.

1.2.4. Neljäs neuvottelu: Seurakunta ja kirkko

Virallisten keskustelujen neljäs jakso pidettiin Bergvikin toimintakeskuksessa Kiskossa 7.-9.9.1988 helluntaiherätyksen toimiessa isäntänä. Ennen kokousta tutustuttiin Ristin Voitto ry:n kustannustaloon Tikkurilassa.

Keskusteluiden pääaiheina olivat seurakuntaoppi ja eräät sen käytännölliset sovellutukset. Helluntaiherätyksen puolelta piti esitelmän Jukka Klapuri aiheesta "Helluntaiherätyksen seurakuntaoppi". Luterilaiselta puolelta esitelmöivät Juhani Inkala

aiheesta "Luterilainen kirkkokäsitys" ja Jouko Pukari aiheesta "Suomen evankelis-luterilainen kirkko kansankirkkona".

Keskusteluissa todettiin ensiksi, että molemmat yhteisöt perustavat seurakuntaihanteensa Uuteen testamenttiin.

Molemmilla osapuolilla on seurakunnasta eräitä käsityksiä, joista voitiin olla yhtä mieltä.

Seurakunta kuuluu Jumalan syntiin langenneelle ihmiskunnalle luomaan pelastussuunnitelmaan. Se on Kristuksen asettama ja Pyhän Hengen Jumalan sanalla synnyttämä. Kaste on portti seurakuntaan, ja ehtoollinen on seurakunnan jäsenten vahvistukseksi asetettu pyhä ateriala. Seurakunta elää Pyhän Hengen voimasta. Jumalan universaalinen seurakunta muodostuu kaikista Kristukseen uskovista heidän tunnustuskunnastaan riippumatta. Tämän universaalisen seurakunnan perustekijät ovat läsnä paikallisseurakunnassa.

Uuden testamentin vertauskuvan mukaan seurakunta on Kristuksen ruumis, ja Kristus on seurakunnan pää. Seurakunnan pyhyys on Kristuksen pyhyyttä. Seurakunnan jäsenten kutsumuksena on pyrkiä toteuttamaan elämässään tämän pyhyiden velvoituksia. Samalla seurakunta kuitenkin on myös inhimillinen yhteisö, joka syntisenä tarvitsee katumusta, parannusta ja anteeksiantamusta.

Seurakunnassa on Jumalan tahdosta ja asetuksesta virkoja, joiden tehtävänä on palvella seurakunnan tarkoitusta. Ainoa välittäjä on Kristus itse. Uudesta testamentista ovat johdettavissa virat, joiden tehtävänä on sanan julistaminen, seurakunnan johtaminen ja palvelu eli diakonia. Seurakunnan päätehtävät ovat evankeliumin julistus, lähetystyö ja palvelu. Seurakunta hoitaa jäseniään sanalla, ehtoollisella, rukouksella ja sielunhoidolla. Seurakunnan tehtäviin kuuluu valvoa julistuksen puhtautta eli Raamatun mukaisuutta. Seurakunnan rakentamiseksi Pyhä Henki jakaa seurakunnan jäsenille erilaisia armolahjoja. Niiden käyttöä tulee seurakunnassa ohjata ja valvoa niin, että niitä käytetään raittiisti ja Jumalan sanan mukaisesti. Seurakunta on kutsuttu olemaan Jumalan lahjoista totuudessa, ylistyksessä ja rakkaudessa elävä yhteisö.

Edellisestä huolimatta todettiin, että osapuolten kesken vallitsee seurakuntaopissa myös selviä eroja.

Helluntailaisen käsityksen mukaan seurakunta on maailmasta ulos kutsuttujen uskovien yhteisö (ekklesia). Sellaisena se voi parhaiten täyttää Jumalan sille antaman tehtävän maailmassa.

Seurakunnan rakennetta koskevat muuttumattomat periaatteet ovat Uudessa testamentissa. Näitä ovat mm:

Seurakunta muodostuu uudestisyntyneistä ja uskovina kastetuista, jotka elävät Jumalan sanan opetuksessa, jäseniensä keskinäisessä yhteydessä, rukouksissa, viettävät ehtoollista ja palvelevat lähimmäisiään rakkaudessa. Uskonsa kieltäneet voidaan sulkea pois seurakunnan yhteydestä.

Järjestäytyneen paikallisseurakunnan kaitsijoina ovat vanhimmat, jotka Herra itse on seurakunnalle antanut. Paikallisseurakunnat ovat täysin itsenäisiä, mutta toimivat keskinäisessä yhteydessä. Niiden yläpuolella ei ole mitään keskushallintoa.

Seurakunta on valtiosta riippumaton. Seurakunnan talous perustuu vapaaehtoiseen antamiseen.

Seurakunnan opetuksen ja elämän keskeisin sanoma on Kristuksen sovitustyö. Sen pohjalta korostetaan helluntaiseurakunnissa Pyhällä Hengellä täyttymistä ja armolahjoja.

Luterilaisen seurakuntaopin tärkeimmät kohdat on esitetty Augsburgin tunnustuksessa ja luterilaisen kirkon kristinopissa. "Kirkko on pyhien yhteisö, jossa evankeliumia puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein toimitetaan." Näin seurakunnan perustavat tuntomerkit ovat evankeliumin oikea saarna ja sakramenttien oikea hoitaminen, joiden välityksellä Pyhä Henki luo seurakunnan, synnyttää uskon ja antaa uutta elämää.

Kirkollinen virka on Jumalan asettama vanhurskauttavan uskon synnyttämiseksi. Uudesta testamentista ei kuitenkaan ole luettavissa kiinteitä viran muotoja kaikiksi ajoiksi. Tämän mukaisesti

luterilaisissa kirkoissa on erilaisia viran muotoja koskevia ratkaisuja.

Seurakunnan järjestysmuoto voi ilmetä monin tavoin. Vaikka paikallisseurakunta on kirkon perusyksikkö, jossa seurakunnan peruselementit ovat läsnä, se ei kuitenkaan ole riippumaton, vaan se on osa hiippakuntaa ja kokonaiskirkkoa (paikalliskirkkoa). Suomen luterilainen kirkko osallistuu tunnustuksensa pohjalta kirkkojenväliseen yhteistyöhön.

Osana suomalaista yhteiskuntaa luterilaisella kirkolla on vanhastaan tiettyjä siteitä valtion. Sisäisesti se on kuitenkin varsin vapaa.

Augsburgin tunnustuksen mukaan myös jumalattomia ja teeskentelijöitä on sekaantunut tosiuskovien ja pyhien joukkoon. Vaikka kirkon kaikki jäsenet eivät ole uskossa eläviä jäseniä eivätkä täytä kristillisen elämän ihannetta, kirkko haluaa pitää sellaisetkin jäsenet yhteydessään voidakseen kutsua heitä Jumalan sanalla parannukseen ja uskoon. Tällainen kansankirkko on Suomessa historiallisen kehityksen tulosta, mutta se sisältää kuitenkin kaikki kristillisen kirkon perustunomerkit. Kansankirkkomuotoon liittyy suuria mahdollisuuksia ja haasteita, mutta myös ongelmia.

Kansankirkon vastuulle kuuluu opetus siitä, mitä kristillisen elämän velvoituksiin kuuluu, mutta tämän toteuttaminen on suuressa määrin sen jäsenten itsekontrollin varassa. Suomen luterilaisessa kansankirkossa pyritään kohden tilannetta, jossa kirkon jäsenyys on tulosta tietoisesta valinnasta. Kuten edellisen neuvottelun loppuraportissa sanotaan, kaste on läsnä kastetun koko elämän ajan, ja hänellä on aina mahdollisuus elää kasteen armossa ja eksyneenäkin uudelleen palata sen armoon, koska Jumalan lahja ja liitto pysyy voimassa. Kaste velvoittaa kristittyä elämään uskossa ja rakkaudessa, kilvoittelemaan joka päivä syntiä vastaan ja niin olemaan Kristuksen opetuslapsi ja seuraaja.

1.2.5. Viides neuvottelu: Käytännön kysymyksiä

Virallisten keskustelujen viides ja viimeinen jakso pidettiin Vesalan kurssikeskuksessa Jyväskylän maalaiskunnassa 23.-26.4.1989 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimiessa isäntänä.

Keskusteluiden aiheina olivat ensinnäkin käytännöllisluonteiset kysymykset kaksoisjäsenyydestä, avioliittoon vihkimisestä, hautaansiunaamisesta, uskonnonopetuksesta sekä kirkollisverotuksesta.

Toiseksi käsiteltiin ja hyväksyttiin yhteisesti neuvottelujen päätösasiakirja, joka päätettiin antaa julkisuuteen. Siihen sisältyy yleinen selostus neuvotteluista, katsaus jokaiseen neuvottelukertaan sekä neuvottelujen yhteistä arviointia.

Lisäksi tällä viimeisellä kokouskerralla päätettiin antaa suomalaisille kristityille ja koko Suomen kansalle yhteinen julkilausuma, joka sisältyy neuvottelujen päätösasiakirjaan.

Neuvottelujen viimeisenä päivänä pidettiin seuraavat raamatuntutkistelut:

Arto Hämäläinen: "Pyhä Henki, uudista meidät".

Matti Järveläinen: "Pyhä Henki, lähetä meidät".

1. Kaksoisjäsenyys

Seurakunnallisella kaksoisjäsenyydellä tarkoitetaan esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa henkilö kuuluu yhtä aikaa sekä luterilaiseen seurakuntaan että helluntaiseurakuntaan. Tällainen henkilö toimii yleensä vain helluntaiseurakunnassa, mutta ei ole halunnut erota luterilaisesta kirkosta. Tilanteen tekee mahdolliseksi se, ettei luterilainen kirkko erota jäseniään eikä helluntaiherätyksessä ole haluttu sielunhoidollisista syistä painostaa ihmisiä eroamaan luterilaisesta kirkosta, vaikka muuten on selvästi suositeltu kuulumista vain yhteen seurakuntaan.

Helluntaiherätys ei ole rekisteröitynyt uskonnolliseksi yhdyskunnaksi, joten helluntaiseurakuntaan kuulumisen ei ole uskonnonvapauslain määrittelemään uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumista. Tästä syystä helluntaiseurakuntaan kuuluva voi olla kirjoilla väestörekisterissä tai niin halutessaan luterilaisen tai ortodoksisen kirkon rekisterissä uskonnonvapauslain sitä estämättä.

Luterilainen kirkko pitää kaksoisjäsenyyttä ongelmallisena ja teologisesti kestämättömänä. Kirkkoon kuulumisen ei luterilaisen käsityksen mukaan ole koskaan muodollinen, vaan nimenomaan hengellinen asia: Kirkossa vaikuttavat Jumalan armon ja pelastuksen välineet, sana ja sakramentit. Ilman niitä kukaan ei voi tulla kristityksi eikä pysyä kristittynä.

Luterilaisesta näkökulmasta oman erityisongelmansa muodostaa uudelleen kastaminen, joka on luterilaisen uskonkäsityksen hylkäämistä. Tällöin on johdonmukaista, että uudelleen kastettu henkilö eroaa kirkon jäsenyydestä ja liittyy siihen yhteisöön, jossa hän on saanut kasteen. Kun kirkosta ei ketään eroteta, johtopäätöksen tekeminen tässä asiassa jää asianomaisen omantunnon varaan. Kirkosta eronneella on toki oikeus ja mahdollisuus palata luterilaisen kirkon jäsenyyteen, mutta se edellyttää luonnollisesti uudelleen kastamisen hylkäämistä.

Myöskään helluntaiseurakunnissa kaksoisjäsenyyttä ei pidetä hyvänä, koska johonkin seurakuntaan kuulumisen on aina uskonvakaumuksen asia eikä ihmisellä voi olla kahdenlaista vakaukusta. Helluntaiseurakuntaan kuuluva on tullut Raamatun sanasta siihen vakaumukseen, että kaste kuuluu uskoon tulleelle, ja hän on kastattanut itsensä. Tämä ei ole uudestikastamista, koska lapsikastetta ei helluntaiherätyksen opetuksen mukaan pidetä Uuden testamentin järjestyksen mukaisena. Vaikka helluntaiseurakunnissa opetetaankin, että helluntaiseurakuntaan kuuluvan tulisi erota evankelis-luterilaisesta kirkosta, ei asiassa haluta kuitenkaan käyttää pakkoa, koska siitä voi syntyä mm. perheiden sisäisiä ongelmia. Viime kädessä asia jää omantunnonkysymykseksi.

Kummankaan osapuolen mielestä kaksoisjäsenyys ei ole uskonnonvapauslain hengen mukaista eikä suositeltavaa.

Valtuuskuntien mielestä tilanne selkiytyisi, jos kaksoisjäsenyydestä päästäisiin kokonaan eroon.

2. Avioliittoon vihkiminen

Avioliittolaki antaa Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle mahdollisuuden itse määritellä kirkollisen vihkimisen ehdot. Tämän perusteella on kirkkolaki muutettu 1.7.1988 lukien. Kirkkolain mukaan kirkollisen vihkimisen voivat saada mm. kihlakumppanit, joista toinen on rippikoulun käynyt kirkon jäsen ja toinen jonkin muun kristillisen uskontokunnan jäsen.

Piispainkokous on 10.2.1988 esittänyt suosituksenaan tuomiokapituleille, mitä Suomessa toimivia uskonnollisia ryhmiä on pidettävä kirkkolain em. säännöksen tarkoittamassa mielessä kristillisinä uskontokuntina. Päätöstä on täydennetty piispainkokouksessa 14.9.1988 liittämällä helluntaiherätys mainittuun luetteloon sen jälkeen, kun asiasta oli neuvoteltu helluntaiherätyksen edustajien kanssa. Piispainkokous toteaa tämän päätöksen yhteydessä, että jäsenyystodistuksen antaminen helluntaiseurakunnan jäsenelle on kunkin paikallisen helluntaiseurakunnan asia.

On käynyt ilmi, että joidenkin helluntaiseurakuntien vanhimmisto ei ole suostunut antamaan tässä tarkoitettua jäsenyystodistusta. Luterilainen valtuuskunta toivoo, ettei tällainen käytäntö leviäisi, koska se toisi uuden jännityksen aiheen helluntaiseurakunnan ja luterilaisen seurakunnan välille.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta totesi, että todistuksen antaminen on paikallisseurakunnan asia.

3. Hautaansiunaaminen

Paikallisella tasolla helluntaiseurakunnat ja luterilaiset seurakunnat joutuvat kosketuksiin hautajaisten järjestelyjen yhteydessä. Hienotunteisuutta ja harkintaa tarvitaan erityisesti sil-

loin, kun luterilaisen kirkon jäsen on kuulunut myös helluntai-seurakuntaan. Tähän asiaan liittyvät ongelmat vähenevät, mikäli edellä yhteisesti lausuttu kanta kaksoisjäsenyydestä toteutuu käytännössä. Joka tapauksessa on pyrittävä siihen, että luterilaisen kirkon ja helluntaiseurakunnan välillä hautauskäytäntöön liittyvät ongelmat saataisiin neuvottelemalla hoidetuksi.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta painotti sitä, että vainajan ja hänen lähiomaistensa tahto tulisi saada määrääväksi siinä, kumman seurakunnan pappi/saarnaaja toimittaa hautaan siunaamisen. Tulisi olla selviö, että jos vainaja ja hänen lähiomaisensa haluavat, että siunaaminen tapahtuu helluntaiseurakunnan toimesta, näin myös menetellään.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta totesi, että hautauksia koskevissa yhteisissä järjestelyissä on tapahtunut myönteistä kehitystä. Kuitenkin seurakuntien välillä on suuria eroja. Valtuuskunta ymmärtää, että luterilaisen papin on noudatettava kirkkolakia. Kuitenkin kirkkolakia uudistettaessa olisi saatava hautaussäännöksiin sellaisia muutoksia, että helluntaiseurakunnan saarnaaja voisi siunata hautaan evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluneen helluntaiseurakunnan jäsenen. Valtuuskunta toivoo, että nykyisenkin lain voimassa ollessa luterilaisessa kirkossa yhteisen ohjeiston avulla pyrittäisiin joustavuuteen ja yhtenäiseen käytäntöön.

Luterilainen valtuuskunta totesi, että luterilaista pappia sitovat kirkkolaki ja kirkkokäsikirjan antamat ohjeet hautaan siunaamisesta. Tämän lisäksi piispainkokous on antanut eräitä suosituksia. Kirkkolaki säättää: "Kirkon jäsen on kristillisen tavan mukaan siunattava hautaan. Siunaamisen toimittaa pappi kirkon käsikirjassa määrättyllä tavalla." Tämän mukaisesti luterilaisen seurakunnan pappi ei voi olla siunaamatta kirkon jäsentä, vaikka tämä käytännössä olisi elänyt jonkin muun kristillisen seurakunnan yhteydessä. On kuitenkin luonnollista, että pappi ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan vainajan ja hänen omaistensa toivomukset. Kirkkokäsikirja velvoittaa papin keskustelemaan, mikäli mahdollista, "vainajan omaisten kanssa ennen hautausta". Tällöin on selvitettävä, mitä mahdollisuuksia on ottaa huomioon

ne toivomukset, jotka koskettavat vainajan mahdollista helluntaiseurakunnan jäsenyyttä.

Kirkkolain uudistamisessa hautaan siunaamista koskevat asiat esitetään siirrettäväksi kirkkolaista kirkkojärjestykseen. Ehdotuksessa sanotaan: "Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa, siunauskappelissa tai haudalla sen mukaan kuin asianomaiset siitä papin kanssa sopivat." Luterilainen valtuuskunta toteaa, että tähän ei näytä tulevan muutosta.

Piispainkokous on 6.-8.2.1989 hyväksynyt kirkollisten toimitusten oppaan, jossa sanotaan: "Kirkkolain mukaan hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkkokäsikirjassa määrättyllä tavalla. Siten ei ole mahdollista, että evankelisluterilaisen seurakunnan jäsen siunaisi jonkin muun kristillisen yhteisön edustaja. Mikäli vainaja on kuitenkin pitänyt hengellisenä kotinaan myös jotain kristillistä vapaata suuntaa, voidaan sen edustajien kanssa omaisten niin halutessa sopia avustamisesta siunauksessa. Avustajan tai avustajien tehtävänä on mm. raamatunkohtien lukeminen. Hautausjumalanpalveluksen avustaja voi toimia samalla tavoin kuin jumalanpalveluksen avustaja."

Molemmat valtuuskunnat pitävät hyvänä sitä yleiseksi tullutta tapaa, että muistotilaisuudessa omaisten toivomusten mukaisesti puhuvat molempien seurakuntien edustajat.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta totesi, että helluntailaisten käyttöön on pyydettyäessä useimmissa tapauksissa luovutettu luterilaisen seurakunnan siunauskappeli. Luterilainen valtuuskunta totesi, että siunauskappelin luovuttaminen helluntaiseurakunnan siunaustilaisuuksiin perustuu piispainkokouksen ohjeisiin seurakunnille kuuluvien siunauskappeleiden käyttämisestä sellaisissa tapauksissa, jolloin siunausta ei suoriteta Suomen evankelisluterilaisen kirkon käsikirjan mukaan. Ohjeessa sanotaan, että "seurakuntien tulisi, omat olosuhteensa ja mahdollisuutensa huomioon ottaen, pyrkiä siunauskappeleillaan palvelemaan kaikkia, tarvittaessa käsitellen kutakin yksityistapausta erikseen". Tämä ohje on toistettu myös piispainkokouksen hyväksymässä kirkollisten toimitusten kirjan oppaassa.

4. Uskonnonopetus

Molemmat osapuolet pitävät tärkeänä, että kouluissa annettava uskonnonopetus säilyy tunnustuksellisenä eikä sitä missään tapauksessa korvata elämäkatsomustiedon opetuksella. Samoin ollaan yhä mieltä siitä, että on tehtävä kaikki voitava uskonnonopetuksen määrälliseksi lisäämiseksi tai vähintään säilyttämiseksi nykyisellään. On tärkeää, että katsomuksiltaan ja arvoiltaan ristiriitaisessa yhteiskunnassa voidaan turvata lasten kasvattaminen yhteiskuntaa eheyttävässä kristillisessä hengessä.

Kumpikin osapuoli pitää tärkeänä opetussuunnitelmien ja oppikirjojen laatimista niin, että niiden pohjalta tunnustuksellinen Raamattuun pitäytyvä uskonnonopetus on mahdollista. Samoin halutaan painottaa sitä, että oppikirjoissa kunkin yhteisön uskonkäsitys esitetään oikein ja että uskonnollista kokonaiskuvaa annettaessa eri kristillisten yhteisöjen painotus vastaa niiden todellista asemaa ja merkitystä sekä Suomen olosuhteissa että kansainvälisesti. Yhteisesti pidettiin suotavana, että oppikirjojen laatijat tarkistuttaisivat eri kristillisistä yhteisöistä kertovat tekstikohdat asianomaisen yhteisön edustajilla.

Molemmat osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että opettajainkoulutuksessa on riittävästi painotettava kristillisiin vähemmistö-kirkkoihin kuuluvien oppilaiden huomioon ottamista. Opettajien on tunnustuksellista opetusta antaessaan muistettava, että luokalla saattaa olla evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvien lasten lisäksi myös muihin kristillisiin yhteisöihin kuuluvia oppilaita, jotka ovat saaneet kasvatusta eri tunnustuksen mukaan.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta totesi, että nykyisen käytännön mukaan tiettyihin kristillisiin yhteisöihin kuuluvat opettajat saavat anomuksesta erivapaudella opettaa kouluissa luterilaisen tunnustuksen mukaista uskontoa. Lakia olisi helluntaiherätyksen valtuuskunnan mielestä pyrittävä muuttamaan niin, että näihin yhteisöihin kuuluva ja hyväksytyt opinnäytteet suorittanut opettaja saa opettaa luterilaisen tunnustuksen mukaista uskontoa

ilman erivapausmenettelyä. Tämä muutos edistäisi helluntaiseurakuntaan kuuluvien opettajien luopumista kaksoisjäsenyydestä.

Helluntailainen osapuoli toivoo johdonmukaisuutta ja tasapuolisuutta hiippakuntien tuomiokapitulien antaessa nykyisen lainsäädännön puitteissa lausuntoja uskonnonopetuksen erivapausanomuksista.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta painotti lisäksi, että mikäli evankelis-luterilaisen tunnustuksen mukainen uskonnonopetus kouluissa säilyy Raamattuun pitäytyvänä, helluntaiseurakuntiin kuuluvat oppilaiden huoltajat eivät pidä tärkeänä ryhtyä järjestämään lapsille oman tunnustuksensa mukaista opetusta.

5. Kirkollisverotus

Valtuuskunnat totesivat yhteisesti, että helluntaiseurakuntien jäsenten kannalta on ongelmia yhteisöiltä perittävän kirkollisveron osalta kahdessa tapauksessa. Erikseen verotettavilta yhtymiltä ja yhteisöiltä peritään kirkollisveroa myös silloin, kun osakkaat tai omistajat tai näiden enemmistö kuuluvat helluntaiseurakuntaan. Samoin kuolinpesiltä peritään kirkollisvero riippumatta siitä, onko vainaja kuulunut luterilaiseen kirkkoon.

Parlamentaarinen Kirkko ja valtio -komitea ehdotti mietinnössään 1977 mm:

"Erikseen verotettaville yhtymille sekä yhteisöille on nykyään voimassa olevalla tavalla määrättävä kirkollisvero. Tämä kirkollisvero on perittävä valtiolle, joka jakaa sen kirkollisverosta osuutta haluavien kirkkojen ja uskonnollisten yhdyskuntien kesken niiden jäsenmäärien suhteessa, kuitenkin siten, että kirkkoon tai uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien osuus jää valtiolle.

Vainajan kuolinvuotta seuraavien viiden vuoden aikana on kuolinpesää verotettava kirkollisverotuksessa, jos vainaja itse oli kirkollisverovelvollinen. Sen jälkeen kuolinpesää on verotettava kuten erikseen verotettavia yhtymiä."

Luterilaisen kirkon kirkolliskokous 1979 yhtyi näiltä osin komitean kantaan ehdottaen kuitenkin lisäksi harkittavaksi, että valtiolle jäävä osuus yhteisöjen ja erikseen verotettavien yhtymien kirkollisverosta osoitettaisiin valtionapuna niille hautausmaiden ylläpitäjille, joille hautausmaista aiheutuvat menot ovat erityisen suuria.

Helluntaiherätyksen saarnaajakokous on esittänyt lausunnossaan Kirkko ja valtio -komitean mietinnöstä, että yhtiöverosta kirkolle olisi luovuttava. Kirkkojen jäsenenä on vain luonnollisia henkilöitä. Verovaroja saa ottaa vain sellaisilta, joilla on mahdollisuus käyttää puheoikeutta verovarojen käytöstä päätettäessä.

Luterilaisen valtuuskunnan käsityksen mukaan kirkollisen yhtiöveron oikeutuksena ovat ne yhteiskunnallislouenteiset tehtävät, joita tällä kirkolla maassamme on, esimerkiksi hautausmaiden ylläpito. Tältä kannalta katsoen luterilainen kirkko jossakin määrin palvelee myös maamme muita kristillisiä yhteisöjä. Tämän luvun alussa mainituissa yksityiskohdissa luterilainen valtuuskunta kuitenkin myönsi olevan ongelmia verotuksen oikeudenmukaisuuden osalta.

Valtuuskunnat esittävät yhteisenä kantanaan, että kirkollisveron perusteet olisi lainsäädäntöä näiltä osin muuttamalla saatettava nykyistä oikeudenmukaisemmalle kannalle. Kuolinpesien verottamisesta valtuuskunnat olivat samaa mieltä kuin Kirkko ja valtio -komitea ja luterilaisen kirkon kirkolliskokous.

Valtuuskunnat totesivat yhteisesti, ettei Kirkko ja valtio -komitean ja luterilaisen kirkolliskokouksen sinänsä myönteistä ehdotusta voida soveltaa helluntaiseurakuntien jäsenten muodostamiin verotettaviin yhtymiin ja yhteisöihin, koska helluntaiseurakunnat eivät ole lain tarkoittamassa mielessä uskonnollisia yhdyskuntia.

Mikäli komitean ehdotus toteutuu, luterilainen valtuuskunta suosittelee kirkon elimille sellaista menettelyä, että yhtymille ja yhteisöille, joiden jäsenet tai omistajat kuuluvat helluntaiseu-

rakuntiin ja muihin vastaaviin yhteisöihin, anomuksesta palautettaisiin niiden maksama kirkollisvero.

Helluntaiherätyksen valtuuskunta pitäytyy edelleen saarnaajakokouksensa kantaan kirkollisveron perusteista.

2. NEUVOTTELUJEN ARVIOINTIA

2.1. Yleistä

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen välillä ei aikaisemmin ole ollut virallista keskusteluyhteyttä eikä yhteisiä neuvotteluja. Niin sanotuista vapaista suunnista juuri helluntaiseurakunnilla on paikallisella tasolla ollut eniten kosketusta luterilaisten seurakuntien kanssa. Tämä kosketus on tuonut esiin myös monenlaisia ongelmakohtia. Siksi nyt käytyjä neuvotteluja on pidettävä merkittävinä.

Kun neuvotteluja ja niille asetettavia tavoitteita valmisteltiin, korostettiin kummankin osapuolen taholta sitä, että jo neuvottelujen toteutuminen on aikaisemman historiallisen tilanteen huomioon ottaen suuri ja myönteistä kehitystä osoittava asia. Niinpä varsinaisten käytännöllisten tavoitteiden asettamisessa haluttiin olla varovaisia.

Yhtenä tavoitteena oli lisätä osapuolten keskinäistä tuntemusta, jotta kuva toisesta osapuolesta olisi mahdollisimman oikea. Haluttiin myös kartoittaa käytännön seurakuntaelämässä ongelmia aiheuttavat tekijät ja pyrkiä löytämään ratkaisuja ongelmien vähentämiseksi.

Neuvottelut voitiin käydä avoimessa ja rehdissä ilmapiirissä. Selvästi havaittiin, että monissa uskon ja hengellisen elämän peruskysymyksissä löydettiin paljon yhteistä. Neuvottelujen aikana nämä asiat tarkentuivat ja ne tuotiin selvästi julki.

Toisaalta tarkentui kuva myös niistä kohdista, joissa uskon ymmärtäminen ja kokeminen eroavat merkittävästi. Näissä eroavis-

sakin kohdin päästiin entistä paremmin ymmärtämään toisen osapuolen uskon sisältöä sen omasta tunnustuksesta käsin.

On syytä odottaa tämän vaikuttavan käytännössä, että myös se kuva mikä eri yhteyksissä toisesta osapuolesta annetaan, on mahdollisimman oikea ja asiallinen.

2.2. Teologisia näkökohtia

Teologiset ja hengelliset keskustelut auttoivat neuvottelun osapuolia merkittävästi ymmärtämään toistensa uskon perusteita. Neuvotteluissa ilmeni, että Suomen luterilainen kirkko ja helluntaiherätys ovat ajan mittaan monin tavoin vaikuttaneet toisiinsa. Suomen helluntailiikettä luonnehditaan kansainvälisellä tasolla luterilaisuuden sävyttämäksi. Luterilaisuus on vaikuttanut esimerkiksi helluntailaisuuden pelastuskäsitykseen, mikä näkyy mm. vanhurskauttamista koskevasta yhteisestä kannanotosta. Uskonpuhdistuksen tunnetut periaatteet ihmisen pelastumisesta "yksin armosta", "yksin uskosta", "yksin Kristuksen tähden" ovat myös helluntailaisille tärkeitä, vaikkakin osapuolet tulkitsevat niitä osittain eri tavoin. Helluntaiherätys puolestaan on olemassaolollaan haastanut luterilaista kirkkoa paneutumaan entistä monipuolisemmin Pyhän Hengen toimintaa ja lahjoja sekä kastetta koskeviin kysymyksiin.

Erityisen merkittävää oli Raamatun keskeisen aseman ja arvovalan tähdentäminen ("yksin Raamattu"-periaate) ja yhteisen lausuman laatiminen uskontunnustuksesta. Helluntaiherätys suhtautuu periaatteessa pidättyvästi kirjoitettuihin tunnustuksiin, koska pelätään niiden himmentävän Raamatun asemaa. Kuitenkin todettiin yhteisesti, että apostolinen uskontunnustus ilmaisee kiteytetysti sen, mikä on keskeisintä kristillisessä uskossa. Siten korostettiin kristillisen uskon luovuttamatonta perustaa ja samalla vedettiin rajaa erilaisiin tämän ajan uususkontoihin ja synkretistiisiin liikkeisiin. Usko perustuu kolmiyhteisen Jumalan pelastustyöhön.

Laajasta yhteisestä pohjasta huolimatta osapuolten edustamien yhteisöjen välillä on suuria eroja etenkin sakramentti- ja

kirkko-opissa. Näiden pelkkä luetteloiminen ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa tilanteesta. Kysymyksessä on kaksi erilaista kristillistä tulkintatraditiota, joissa Jumalan toiminta maailmassa nähdään eri tavoin. Helluntaiherätyksen opilliset näkemykset nousevat pelkkään Raamattuun pitäytyvästä suullisesta tulkinta-perinteestä kirjoitettujen tunnustusten sijasta. Helluntaiherätyksessä opetetaan, että Pyhä Henki toimii Sanan kautta synnyttämällä uskon, jonka jälkeen Hän jatkaa työtään mm. Sanan, kas-teen, ehtoollisen ja armolahjojen kautta. Luterilaisessa kristillisyydessä puolestaan Raamatun sanoma on ymmärretty siten, että Pyhä Henki on pelastuksen välittämisessä sitoutunut armonvälineisiin, Sanaan ja sakramentteihin, ja toimii niiden välityksellä. Luterilaiset pitävät uskontunnustuksia tärkeänä yhteisenä tulkintana Raamatun keskeisistä opinkohdista.

2.3. Loppupäätelmiä

Sen lisäksi, mitä tässä asiakirjassa edellä eri asioiden kohdalla on voitu yhdessä todeta, neuvottelujen tuloksena osapuolet ovat yhtä mieltä siitä,

- että kumpikin haluaa antaa toisesta osapuolesta oikean ja asiallisen kuvan,
- että osapuolet haluavat suhtautua toisen uskonvakaumukseen kunnioittavasti, vaikka eivät voikaan kaikilta osin siihen yhtyä, ja
- että oman uskonvakaumuksen ilmaiseminen avoimesti on oikein myös niissä kohdin, missä se eroaa toisen osapuolen vakaumuksesta.

Yhteiset neuvottelut päättyvät tällä kertaa tähän. Osapuolten mielestä on kuitenkin tulevaisuudessa pyrittävä pitämään tarpeellisessa määrin yhteyttä niissä asioissa, mitkä koskevat kumpaakin osapuolta tai missä voitaisiin tehdä jotakin yhdessä.

Seurakuntien mahdollisen yhteydenpidon muodot määräytyvät paikallisen tilanteen mukaan.

3. JULKILAUSUMA

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen neuvottelijat, jotka nyt päättävät monivuotiset keskustelunsa uskonkäsitystensä yhteisistä ja eroavista kohdista sekä keskinäisistä suhteistaan, kiittävät yhdessä Jumalaa hänen moninaisesta armostaan, joka vaikuttaa meidän uskonyhteisöjemme ja myös koko kansamme elämässä. Kristillisen uskon kysymyksistä olemme lausuneet näkemyksemme neuvottelujemme päätösasiakirjassa. Sen pohjalta haluamme julistaa yhteisesti suomalaisille kristityille ja koko Suomen kansalle toivomme ja huolemme eräistä ajan merkeistä.

Huolen aiheenamme on selvästi havaittava aineellisten arvojen saama kasvava sija kansamme jäsenten elämässä. Mammonan palvonta on Raamatun mukaan seurausta siitä, että luovutaan oikean Jumalan palvelemisesta. Käytännössä tämä näkyy ennen muuta siten, että inhimillisyyden ja lähimmäisyyden arvot ovat peittymässä avoimen rahanhimon, itsekkään elämäntavan ja välinpitämättömyyden alle. Samalla vastuu kehitysmaiden elämästä, nälän ja katastrofien voittamisesta sekä pakolaisongelman ratkaisemisesta torjutaan usein. Myös luonto ja sen mukana tulevien sukupolvien elämän mahdollisuudet on jo osittain uhrattu tämän sukupolven ahneuden alttarille.

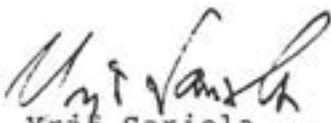
Useimmat kansamme suuret siveelliset ongelmat ovat seurausta Jumalan sanasta luopumisesta ja hänen rakkautensa vastaisesta kovuudesta ja alastomasta materialismista. Uskottomuus ja ristiriidat avioelämässä sekä avioerot ovat lisääntyneet. Perheväkivalta, piittaamattomuus lasten ja nuorten parhaasta sekä vanhus-ten syrjään sysääminen ovat yleisiä. Nuorten kotien ensimmäisen asunnon saaminen on monille lähes ylivoimaista. Valtiovallan toimenpiteet ovat jo pitkän aikaa olleet omiaan horjuttamaan perheinstituution asemaa. Työelämässä monet palavat loppuun ennen aikaansa. Kun elämän sisällyksettömyys puristaa ihmistä eikä hänellä ole tulevaisuuden toivoa, hän turvautuu yhä useammin alkoholiin, mikä vain lisää ongelmia sekä yksilöille että koko yhteiskunnalle. Ennen kodit ja yhteiskunta antoivat kasvavalle polvelle joka tapauksessa jonkinlaisen henkisen turvan.

Nyt tajunta täyttyy lapsuudesta alkaen kaikenlaisella vähäarvoisella, minkä varaan ei voi elämäänsä rakentaa.

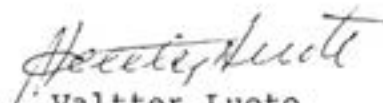
Lausuessamme julki nämä huolemme haluamme muistuttaa koko kansallemme ja sen johtajille Jeesuksen sanasta: "Katsokaa eteenne ja kavahtakaa kaikkea ahneutta, sillä ei ihmisen elämä riipu hänen omaisuudestaan, vaikka sitä ylenpalttisesti olisi."

Toivon merkkinä pidämme sitä, että uskonnollinen etsintä ja avoimuus maassamme ovat lisääntyneet ja keskustelu uskon kysymyksistä on saanut myös julkisuudessa entistä enemmän sijaa. Vastaukseksi tälle etsinnälle tarjoamme Raamatun sanomaa Jeesuksesta Kristuksesta pelastukseksi jokaiselle, joka häneen uskoo. Seurakuntiemme jäsenet ovat kutsutut elämäntavallaan todistamaan kristillisen uskon kantavasta voimasta ja julistamaan evankeliumia vapauttajana myös mammonan orjuudesta. Haluamme rohkaista jokaista pitäytymään Raamattuun Jumalan sanana sekä turvautumaan ristiinnaulittuun ja ylösnousseeseen Herraan Jeesukseen Kristukseen ainoana pelastajana ja voiman lähteenä elämässä ja kuolemassa. Yhä pitää paikkansa Jeesuksen sana: "Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin myös kaikki tämä teille annetaan."

Hyväksytty Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen neuvotteluissa 26. päivänä huhtikuuta 1989.

Yrjö Sariola
Suomen evankelis-
luterilaisen kirkon
valtuuskunnan puheen-
johtaja

Valtter Luoto
Suomen helluntaiherä-
tyksen valtuuskunnan
puheenjohtaja

S I S Ä L L Y S

1. SELOSTUS NEUVOTTELUISTA

1.1. Johdanto

1.2. Neuvottelujen sisältö

1.2.1. Ensimmäinen

neuvottelu:

Helluntaiherätyksen historia ja
suhde Suomen evankelis-luteri-
laiseen kirkkoon

1.2.2. Toinen neuvottelu:

Raamattu ja usko

1.2.3. Kolmas neuvottelu:

Kaste

Uskontunnustus

Vanhurskauttaminen ja uusi elämä

1.2.4. Neljäs neuvottelu:

Käytännön kysymyksiä

Kaksoisjäsenyys

Avioliittoon vihkiminen

Hautaansiunaaminen

Uskonnonopetus

Kirkollisverotus

2. NEUVOTTELUJEN ARVIOINTIA

2.1. Yleistä

2.2. Teologisia näkökohtia

2.3. Loppupäätelmiä

3. JULKILAUSUMA